

17.07.2019

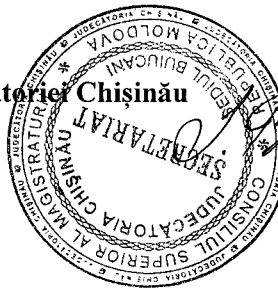
Dosarul contravențional nr. 4-1194/2018

Curtea Constituțională
mun. Chișinău. Str. Alexandru Lăpușneanu 28
MD – 2004

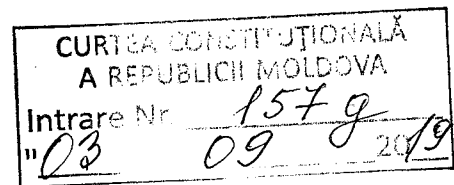
Prin prezenta, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), vă expediază sesizarea depusă de către Ciobanu Liliana privind excepției de neconstituționalitate a depozițiilor art. 135 alin (1) lit. g) din Constituție.

Anexă: dosar *aa* file;

Vicepreședinte interimar, al Judecătoriei Chișinău
(Sediul Buiucani)

[Signature]
Bleșceaga Stella

Ex. Rudi Rovelia

(068833351)

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28, mun. Chișinău
MD – 2004, Republica Moldova

S E S I Z A R E

privind excepția de neconstituționalitate

(prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție)

I – Autorul sesizării

Ciobanu Liliana – *persoană în a cărei privință a fost pornit proces contravențional*, domiciliată în mun. Chișinău, str. Pietrarilor 10/3, ap. 18, tel.+37369070735

II – Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare – solicitarea de verificare a corespunderii constituționalității art. 243 alin. (1) Cod contravențional, în general, și în particular a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional.

Considerăm că sancționarea persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional **instituie un tratament diferențiat nejustificat** față de persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul, care a provocat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății, faptă care în general nu se pedepsește nici penal și nici contravențional.

De asemenea considerăm că sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, **instituie un tratament diferențiat nejustificat** între persoanele care au părăsit locul în care s-a produs accidentul rutier, dacă fapta nu constituie o infracțiune (art. 243 Cod contravențional) și persoana care a părăsit locul accidentului rutier (art. 266 Cod penal).

Respectiv normele contestate contravin prevederilor articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

III – Circumstanțele cauzei examinate de către instanța de judecată

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, examinează cauza contravențională în baza art. 243 Cod contravențional (*până la modificările prin Legea nr. 138 din 19.07.2018 și Legea nr. 159 din 12.10.2018*) în privința persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional – Ciobanu Liliana.

Potrivit procesului verbal cu privire la contravenție MAI04455259 din 15.10.2018, Ciobanu Liliana este acuzată că la data de 04.09.2018, ora 08:48, în mun. Chișinău, str. P. Halippa 6, fiind vinovată în accident rutier, intenționat a părăsit locul faptei și nu a anunțat poliția despre accidentul rutier.

IV – Expunerea pretensei sau a pretinselor încălcări ale Constituției, precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații

Articolul 1 aliniatul (3) din Constituție, denumit „**Statul Republica Moldova**”, stabilește:

„(3) *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.*”

Articolul 16 din Constituție, intitulat „**Egalitatea**”, stipulează:

„(1) *Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.*

(2) *Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*”

Articolul 25 din Constituție, denumit „**Libertatea individuală și siguranța persoanei**”, prevede:

„(1) *Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.*

(2) *Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.*

(3) *Reținerea nu poate depăși 72 de ore.*

(4) *Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.*

(5) *Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea – în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.*

(6) *Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.*”

Articolul 27 din Constituție, intitulat „**Dreptul la libera circulație**”, prevede:

„(1) *Dreptul la libera circulație în țară este garantat.*

(2) *Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.*”

Articolul 28 din Constituție, denumit „**Viața intimă, familială și privată**”, stabilește:

„*Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.*”

Articolul 46 din Constituție, intitulat „**Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia**”, prevede:

„(1) *Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.*

(2) *Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.*

(3) *Avea dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.*

(4) *Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.*

(5) *Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.*

(6) *Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.*”

Articolul 54 din Constituție, intitulat „**Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**”, prevede:

„(1) *În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(3) *Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*

(4) *Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*”

Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 13

„[...]”

2. *Orice persoană are dreptul sa părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa.*”

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997), sunt următoarele:

Articolul 8

Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

Protocolul nr.4 la Convenție

Articolul 2

Libertatea de circulație

„1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4. Drepturile recunoscute în paragraful 1 pot, de asemenea, în anumite zone determinate, să facă obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.”

Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat la 16 decembrie 1966, la New York și ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990, prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII) sunt următoarele:

Articolul 12

„1. Orice persoană care se află în mod legal pe teritoriul unui stat are acolo dreptul de a circula liber și de a-și alege liber reședința.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv propria sa țară.

3. Drepturile sus-menționate nu pot face obiectul unor restricții decât dacă acestea sunt prevăzute prin lege, necesare pentru a ocroti securitatea națională, ordinea publică, sănătatea și moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora și sunt compatibile cu celelalte drepturi recunoscute în prezentul Pact.

4. Nimeni nu poate fi privat în mod arbitrar de dreptul de a intra în țară.”

Prevederile relevante ale Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, din 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr.112 din 2 iulie 2014 (M.O., 2014, nr.185-199, art.442), sunt următoarele:

Articolul 15

Circulația persoanelor

„(1) *Părțile garantează punerea în aplicare integrală a următoarelor acte:*

(a) Acordul dintre Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2008, precum și

(b) Acordul dintre Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind facilitarea eliberării vizelor, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2008, astfel cum a fost modificat la data de 27 iunie 2012.

(2) Părțile depun eforturi pentru creșterea mobilității cetățenilor și iau măsuri progresive în direcția atingerii la momentul oportun a obiectivului comun de a avea un regim de călătorii fără viză, dacă sunt întrunite condițiile necesare pentru asigurarea unei mobilități bine gestionate și desfășurate în condiții de siguranță, prevăzute în cadrul Planului de acțiune privind liberalizarea vizelor.”

Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova

Articolul 243

Părăsirea locului în care s-a produs accidentul rutier

„(1) *Părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art.242 alin.(1), dacă fapta nu constituie infracțiune,*

se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 20 la 40 de ore, sau cu arest contravențional pe un termen de la 7 la 10 zile.

(2) Părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art.242 alin.(2), dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, sau cu arest contravențional pe un termen de la 10 la 15 zile.”

Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova

Articolul 266

Părăsirea locului accidentului rutier

„*Părăsirea locului accidentului rutier de către persoana care conducea mijlocul de transport și care a încălcat regulile de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport, dacă aceasta a provocat urmările indicate la art.264 alin.(3) și (5),*

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani.”

La general, considerăm că sancționarea în baza art. 243 Cod contravențional, a persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional **institue un tratament diferențiat nejustificat** față de persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul, care a provocat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății, faptă care în general nu se pedepsește nici penal și nici contravențional.

De asemenea considerăm că sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, **institue un tratament diferențiat nejustificat** între persoanele care au părăsit locul în care s-a produs accidentul rutier, dacă fapta nu constituie o infracțiune (art. 243 Cod contravențional) și persoana care a părăsit locul accidentului rutier (art. 266 Cod penal).

Respectiv normele contestate contravin prevederilor articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

Curtea Constituțională a notat în jurisprudența sa că articolul 16 din Constituție devine incident atunci când situația la care se referă dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat de Constituție. Pentru a fi incident articolul 16, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în câmpul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 64).

Totodată, Curtea a menționat că tratamentul diferențiat trebuie să se încadreze în limitele articolului 54 din Constituție (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 53).

Astfel, Curtea a subliniat că diferențierile sunt discriminatorii dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 54).

În acest context, și Curtea Europeană reiterează în jurisprudența sa constantă că articolul 14 din Convenție, referitor la interzicerea discriminării, nu are o existență de sine stătătoare, pentru că produce efecte doar în legătură cu drepturile și libertățile garantate de celelalte dispoziții substanțiale ale Convenției și ale protocoalelor sale. Cu toate acestea, aplicabilitatea articolului 14 nu presupune vreo încălcare a uneia sau mai multora dintre aceste dispoziții, manifestând, în acest sens, un caracter autonom. Pentru ca articolul 14 să devină incident, este suficient ca situația de fapt a unei cauze să se încadreze în câmpul de aplicare al unei dispoziții substanțiale din Convenție sau din protocoalele la aceasta (*Eweida și alții v. Regatul Unit*, 15 ianuarie 2013, § 85; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017, § 53; *Aleksandr Aleksandrov v. Rusia*, 27 martie 2018, § 17).

De asemenea, Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că tratamentul diferențiat echivalează cu discriminare, dacă nu are la bază o justificare obiectivă și rezonabilă, a persoanelor în situații similare. „Lipsa justificării obiective și

rezonabile” presupune că diferențierea în cauză nu urmărește un „scop legitim” sau că nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și „scopul urmărit” (*Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina*, 22 decembrie 2009, § 42; *Stummer v. Austria*, 7 iulie 2011, § 87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017 § 64).

Așadar, urmează de stabilit mai întâi dacă sancționarea în baza art. 243 Cod contravențional, a persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional și sancțiunile instituite de articolul 243 alineatele (1) și (2) din Codul contravențional, „privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an” și „privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” intră în câmpul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției, care garantează drepturi fundamentale.

Cu privire la situația amenzilor, Curtea Europeană a menționat că acestea **trebuie considerate imixtiuni în dreptul de proprietate**, pentru că lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, i.e. de suma de bani pe care trebuie să o plătească (*Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44). Astfel, Curtea a reținut în decizia de admisibilitate că amenzile prevăzute de Codul contravențional intră în câmpul de aplicare al articolului 46 din Constituție [dreptul de proprietate privată și protecția acesteia]

Cu privire la sancțiunea arestului contravențional, Curtea a considerat că aceasta cade sub incidența articolului 25 din Constituție [libertatea individuală și siguranța persoanei]. În acest sens, Curtea Europeană a reținut în cauza (*Tsvetkova și alții v. Rusia*, 10 aprilie 2018, §107) că detenția reclamanților aflați sub arest administrativ se încadrează în câmpul de aplicare al articolului 5 § 1 din Convenție [dreptul la libertate și la siguranță]. În ciuda duratei relativ scurte a arestului contravențional, există un element de coerciție care echivalează cu o privare de libertate în sensul articolului 5 § 1 din Convenția Europeană.

Cu privire la sancțiunea privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, considerăm că aceasta implică intruziuni în drepturile consfințite de articolele 27 și 28 din Constituție (*Romet v. Țările de Jos*, hotărârea din 14 februarie 2012, §37).

În contextul celor menționate, este de reținut că sancțiunile contravenționale ale amenzii și arestului fac incidente articolele 46 și 25 din Constituție, iar privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, fac incidente articolele 27 și 28 din Constituție.

În parte ce ține de neconstituționalitatea art. 243 Cod contravențional, indicăm că art. 243 Cod contravențional sancționează persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional (*deteriorarea neînsemnată a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri sau cauzarea de vătămări corporale ușoare victimei sau cu deteriorarea considerabilă a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri*), însă persoana implicată în accident rutier, care a

părăsit locul în care s-a produs accidentul, care a provocat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății, în general nu se pedepsește nici penal și nici contravențional, asemenea faptă nefiind incriminată în Codul contravențional sau Codul penal, respectiv între aceste două categorii de persoane considerăm că se **instituie un tratament diferențiat nejustificat**.

Aplicând aceste considerente în prezenta cauză, nu întrevădem vreun argument juridic rațional și rezonabil ca o persoană implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional să fie sancționată, odată ce o persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul, care a provocat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății nu este sancționată contravențional sau penal.

Nimic nu justifică existența unei diferențieri între cele două categorii și aplicarea unui tratament discriminatoriu în cazul persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional.

Prin urmare, considerăm că există un tratament juridic disproporționat al celor două categorii de subiecți, fapt care contravine articolului 16 coroborat cu articolele 25 și 46 din Constituție.

În parte ce ține de neconstituționalitatea sintagmei „sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, considerăm că sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, **instituie un tratament diferențiat nejustificat** între persoanele care au părăsit locul în care s-a produs accidentul rutier, dacă fapta nu constituie o infracțiune (art. 243 Cod contravențional) și persoana care a părăsit locul accidentului rutier (art. 266 Cod penal).

La caz, urmează de stabilit, dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între sancționarea mai dură a conducătorilor auto care au comis contravenția prevăzută la art. 243 Cod contravențional, față de cei care au comis infracțiunea prevăzută la art. 266 Cod penal, prin aplicarea sancțiunii de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un anumit termen.

In concreto, considerăm că riscurile și consecințele pe care le generează părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional, sunt mult mai reduse decât părăsirea locului accidentului rutier de către persoana care conducea mijlocul de transport și care a încălcat regulile de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport, dacă aceasta a provocat urmările indicate la art. 264 alin. (3) și (5) Cod penal.

Aplicând aceste considerente în prezenta cauză, nu întvedem vreun argument juridic rațional și rezonabil ca o persoană implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional să fie sancționată mai aspru și anume cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un anumit termen, odată ce o persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul, dacă aceasta a provocat urmările indicate la art.264 alin.(3) și (5) Cod penal, nu este sancționată cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un anumit termen.

Nimic nu justifică existența unei diferențieri între cele două categorii și aplicarea unui tratament discriminatoriu în cazul persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional.

Prin urmare, considerăm că există un tratament juridic disproporționat al celor două categorii de subiecți, fapt care contravine articolului 16 coroborat cu articolele 27 și 28 din Constituție.

V – Cerințele autorului sesizării

Pentru considerentele expuse, prin prezenta sesizare **se solicită** Curții Constituționale verificarea constituționalității prevederilor art. 243 Cod contravențional, în general, și în particular a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, în sensul corespunderii acestora cu prevederile articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI – Date suplimentare referitoare la obiectul sesizării

Anterior Curtea Constituțională a examinat două sesizări privind excepția de neconstituționalitate a art. 243 Cod contravențional (Decizia CC nr. 83 din 18.11.2016 și Decizia CC nr. 132 din 15.11.2018), în care s-au contestat prevederile art. 243 Cod contravențional prin prisma necorespunderii cu prevederile art. 22 și art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

La caz, se solicită verificarea constituționalității în sensul corespunderii acestora cu prevederile articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

În speță, fiind întrunite condițiile de admisibilitate a sesizării, în sensul definit de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, instanța de judecată este obligată de a sesiza Curtea Constituțională, dispunând suspendarea procesului până la pronunțarea Curții Constituționale pe marginea sesizării formulate.

VII – Lista documentelor

Conform practicii existente, la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate urmează a fi anexate de către instanța de judecată materialele cauzei și transmise Curții Constituționale.

VIII – Declarația și semnătura

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

04 martie 2019

 Liliana Ciobanu

Dosarul nr.4-1194/18
12-4-71516-01112018

ÎNCHEIERE

02 iulie 2019

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (Sediul Buiucani)

Instanța având în componența sa:

Președintele ședinței, judecător Radu Grecu
Grefier Rudi Rovelia

Cu participarea:

Făptuitorului Liliana Ciobanu
Agentului constatator Aurel Gherboveț

examinând în ședință de judecată publică, cererea contravenientei Ciobanu Liliana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 243 alin. (1) și (2) Cod Contravențional, în cadrul cauzei contravenționale privind învinuirea a lui: Ciobanu Liliana Mihail, învinuită în comiterea contravenției prevăzute de art. 243 Cod Contravențional RM,-

A C O N S T A T A T :

1. În procedura judecătoreii Chișinău (sediul Buiucani) se află spre examinare cauza contravențională Ciobanu Liliana, născută la 08.10.1987, învinuită de comiterea contravenției prevăzute de art. 243 Cod Contravențional RM al Republicii Moldova.
2. La data de 04.03.2019, prin intermediul secretariatului Judecătoreii Chișinău (sediul buiucani) a parvenit cererea comtravenientei Ciobanu Liliana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate asupra art. 243 alin. (1) și (2) Cod Contravențional.
3. În cererea sa, contravenienta Ciobanu Liliana a motivat că; Prezenta sesizare are ca obiect de examinare — solicitarea de verificare a corespunderii constituționalității art. 243 alin. (1) Cod contravențional, în general, și în particular a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional.
4. Consideră că sancționarea persoanei implicate în accident rutier, care a părăsit locul în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1) și (2) Cod contravențional **instituie un tratament diferențiat nejustificat** față de persoana implicată în accident rutier, care a părăsit locul în care s- a produs accidentul, care a provocat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății, **faptă care în general nu se pedepsește nici penal si nici contravențional.**
5. De asemenea consideră că sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sancțiunea - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional, **instituie un tratament diferențiat**

- nejustificat** între persoanele care au părăsit locul în care s-a produs accidentul rutier, dacă fapta nu constituie o infracțiune (art. 243 Cod contravențional) și persoana care a părăsit locul accidentului rutier (art. 266 Cod penal).
6. Respectiv normele contestate contravin prevederilor articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova. - Circumstanțele cauzei examinate de către instanța de judecată.
 7. Judecătoria Chișinău, sediul Centru, examinează cauza contravențională în baza art. 243 Cod contravențional (*până la modificările prin Legea nr. 138 din 19.07.2018 și Legea nr. 159 din 12.10.2018*) în privința persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional - Ciobanu Liliana.
 8. Potrivit procesului verbal cu privire la contravenție MAI04455259 din 15.10.2018, Ciobanu Liliana este acuzată că la data de 04.09.2018, ora 08:45, în mun. Chișinău, str. P. Halippa 6, fiind vinovată în accident rutier, intenționat a părăsit locul faptei și nu a anunțat poliția despre accidentul rutier.
 9. A ridicat excepția de neconstituționalitate, pentru exercitarea controlului constituționalității prevederilor articolului 243 Cod Contravențional, în general, și în particular a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod Contravențional, în sensul corespunderii acestora cu prevederile articolului 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova. A remite după competență sesizarea privind excepția de neconstituționalitate. A suspenda examinarea cauzei până la adoptarea Hotărârii de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.
 10. În acest sens, Ciobanu Liliana a prezentat instanței o sesizare scrisă a Curții Constituționale.
 11. În cadrul ședinței de judecată Ciobanu Liliana a susținut integral cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
 12. În cadrul ședinței de judecată, agentul constatator – Aurel Gherboveț a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, deoarece în acest mod făptuitorul Ciobanu Liliana tergiversează cauza.
 13. Audiind participanții la proces, studiind materialele cauzei precum și cererea formulată de de Ciobanu Liliana, instanța de judecată consideră necesar de a sesizează Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării cererii depuse Ciobanu Liliana, privind excepția de neconstituționalitate din următoarele considerente de fapt și de drept.
 14. Potrivit art. 7 alin. (6) din CPP hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sânt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.
 15. Instanța de judecată reține că la pct. 72 din HCC nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova este menționat că pornind de la faptul că norma sesizată prin intermediul instituției excepției de

neconstituționalitate este supusă controlului de constituționalitate aplicativ la un caz concret dedus instanței de judecată, procedura rezolvării excepției de neconstituționalitate constituie un control concret de constituționalitate.

16. La pct. 74 din aceeași hotărâre este menționat că procedura de soluționare a excepției de neconstituționalitate presupune parcurgerea a două etape distincte: (1) etapa judiciară, premergătoare, ce constă în invocarea excepției de neconstituționalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanțe judecătorești și pronunțarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curții Constituționale;
17. Potrivit pct. 76 din aceeași hotărâre este menționat că în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.
18. Pct. 81 din hotărârea menționată stabilește că potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.
19. La pct. 82 și 83 din hotărârea enunțată este menționat că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
20. Curtea a mai reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.
21. Raportând dispozițiile pct. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016 la circumstanțele cauzei, constat că obiect al sesizării constituite exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor articolului art. 243 alin. (1) Cod contravențional, în general, și în particular a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional*”. Astfel, că obiectul excepției de neconstituționalitate intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova.
22. Subsecvent, instanța de judecată reține că sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate este ridicată de Liliana Ciobanu, care este învinuită în comiterea contravenției prevăzută de art. 243 Cod Contravențional până la modificările din data de 14.12.2018, prin Legea nr. 138 din data de 19.07.2018, în comiterea infracțiunii prevăzute

de art. 243 Cod Contravențional a RM. Astfel, că excepția de neconstituționalitate este ridicată de făptuitorul în cauza contravențională.

23. În corespundere cu subpct. 3 din pct. 82 al HCC nr. 2 din 09.02.2016 instanța de judecată reține că autorul sesizării făptuitorul Ciobanu Liliana, solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod Contravențional.
24. În final, potrivit subct. 4 din pct. 82 al HCC nr. 2 din 09.02.2016 se verifică dacă nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
25. Instanța de judecată confirmă că art. 243 Cod Contravențional a fost obiect de examinare la Curtea Constituțională, însă pînă la modificările efectuate din data de 14.12.2018, prin Legea nr. 138 din data de 19.07.2018, ulterior nu a fost obiect al sesizării.
26. În acest sens, instanța de judecată ține să reamintească că în cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03) fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: „Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar (Coëme și alții v. Belgia, nr. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 114, CEDO 2000-VII și Wynen v. Belgia, nr. 32576/96, § 41, CEDO 2002-VIII)”.
27. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 47).
28. Conform prevederilor art. 3 alin. (2) Cod Penal interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.
29. În acest sens, ținând cont de cuprinsul HCC nr. 22 din 01 octombrie 2018 prin care a fost declarat neconstituțional articolul 243 alin. (1) și (2) Cod Contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, întru a nu admite o practică divergentă, urmînd dispozițiile art. 3 Cod Penal, art. 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană instanța ajunge la concluzia că sesizarea înaintată Ciobanu Liliana, întrunește cerințele legale și urmează a fi admisă deoarece se solicită a fi verificată constituționalitatea legii materiale art. 243 alin. (1) și (2) Cod Contravențional, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei contravenționale, or, se subliniază că prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără

soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

- 30. Prin urmare, constatând că orice instanță de judecată este chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale, instanța admite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate depusă de Ciobanu Liliana, privind sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității prevederilor art. 243 alin. (1) și (2) Cod Contravențional sub aspectul corespunderii art. 16 coroborat cu articolele 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția Republicii Moldova.
- 31. Totodată, instanța de judecată consideră oportun dispunerea suspendării examinării cauzei din contravenționale.
- 32. În conformitate cu prevederile art. art. 341 alin. (1) și 342 alin. (2) din CPP, 135 alin. (1) lit. g) instanța de judecată

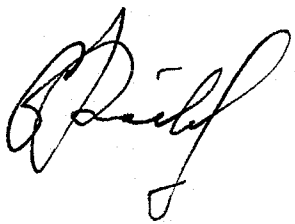
d i s p u n e :

Se sesizează Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării cererii depuse de Ciobanu Liliana, privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod contravențional și verificării corespunderii/necorespunderii acestuia cu prevederile art. 16, 25, 27, 28, 46 și 54 din Constituția RM.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de Ciobanu Liliana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an*” de la art. 243 alin. (1) Cod Contravențional și sintagmei „*sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 1 la 2 ani*” de la art. 243 alin. (2) Cod Contravențional.

Încheierea separat nu este susceptibilă de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Greco Radu